

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

2023-06-06 Nr. NV-1360

VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTAS Nr.: TAP-23-687(2) TAIS-23-6889(2)		DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS GERIAMOJO VANDENS TIEKIMO IR NUOTEKŲ TVARKYMO ĮSTATYMO 5 STRAIPSNIO ĮGYVENDINIMO		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įstatymo įgyvendinamasis teisės aktas	<i>Pasirenkama</i> ☒ Taip ☐ Ne Priėmimo Terminas 2023-04-06	<i>Aplinkos ministerija</i>	<i>Pasirenkama</i> ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2023-05-30	<i>Pasirenkama</i> ☒ Svarstyti TAP ☒ Svarstyti LRV posėdyje (A dalyje) ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☐ Gražinti tobulinti
Įgyvendina Vyriausybės programą	<i>Pasirenkama</i> ☒ Taip ☐ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Nutarimo projekto rengimą lėmė poreikis įgyvendinti 2022-11-16 įsigaliojusio Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo Nr. X-764 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1466 (toliau – GVTNTĮ) 5 straipsnį, kuriame apibrėžiama Vyriausybės kompetencija geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo reguliavimo srityje – nustatyta, kad Vyriausybė tvirtina: 1) Geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo licencijavimo taisykles; 2) Geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo viešosios sutarties standartinių sąlygų aprašą; 3) Atsiskaitymo už patiektą geriamąjį vandenį ir suteiktas nuotekų tvarkymo paslaugas tvarkos aprašą; 4) Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros objektų perėmimo arba išpirkimo tvarkos aprašą. Atsižvelgiant į vandentvarkos įmonių pateiktas pastabas ir pasiūlymus parengtu nutarimo projektu tvirtinami nauja redakcija dėstomi šie taisyklių, tvarkų aprašų projektai (toliau kartu – Projektai), jais pakeičiant galiojančiais 4 Vyriausybės nutarimais patvirtintas tvarkas, kurie su visais papildymais ir pakeitimais pripažįstami netekusiais galios.

Anot AM, šiuo metu neefektyvi vandentvarkos įmonių veikla neužtikrina geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumo ir kokybės, sektoriaus tvarumo, todėl Projektais tikimasi išspręsti pastarąsias problemas, kartu įgyvendinant vandentvarkos sektoriaus pertvarką numatančio GVTNTĮ nuostatas.

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, vadovaudamasi Geriamojo vandens įstatymo 6 straipsnio nuostatomis, vykdo valstybinę geriamojo vandens priežiūrą, kuri apima geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimų laikymąsi, geriamojo vandens tiekėjams ruošiant ir tiekiant geriamąjį vandenį.

Geriamojo vandens tiekimo subjektų patikrinimai, vnt.	2022 m.	2023 m.
Fizinis subjektų patikrinimas	682	39
Nuotolinis subjektų patikrinimas	1786	1571
Planinis/neplaninis	2373/275	1610
Viso	2468	1610
Nustatyti saugos ir kokybės pažeidimai	924***	436**** (I ketvirtis)
Taikytos baudos ir kitos poveikio priemonės		
Baudos*	44	1
Išpėjimai	16	4
Surašyti sprendimai „Dėl ūkio subjekto veiklos sustabdymo“***	2	

Nacionalinis visuomenės sveikatos centras (toliau – NVSC), vadovaudamasis Tiesioginės valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės reglamentu, periodinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės metu atlieka karšto ir šalto vandens temperatūros matavimus dėl legioneliozės prevencijos, taip pat patikrina, ar nustatytu periodiškumu ūkio subjektai vykdo legioneliozės prevencijos savikontrolės tyrimus (atliekami karšto ir šalto vandens mikrobiologiniai tyrimai legionelėms nustatyti, juos atlieka tik patys ūkio subjektai) ir ar pagal jų

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

rezultatus ūkio subjektai taikė profilaktikos priemones.

Patikrinti objektai	Patikrintų objektų 2022 m. skaičius (matuota karšto ir šalto vandens temperatūra)	Patikrintų objektų 2023 m. skaičius (matuota karšto ir šalto vandens temperatūra)
Apgyvendinimo paslaugas teikiantys objektai	391	46
Sporto klubai	72	26
Baseinai	61	8
Pirtys, saunos	145	36
Stacionarių socialinės globos įstaigos	241	31
Stacionarinės asmens sveikatos priežiūros įstaigos	143	27
Viso:	1053	174

NVSC skirtos administracinės baudos už visuomenės sveikatos saugos reikalavimų (tarp jų ir dėl nustatytų pažeidimų dėl legioneliozės prevencijos) pažeidimus:

Patikrintų objektų pavadinimas	Paskirtų administracinių nuobaudų skaičius 2022–2023 m.
Apgyvendinimo paslaugas teikiantys objektai	59
Sporto klubai	29
Baseinai	18
Pirtys, saunos	14
Stacionarių socialinės globos įstaigos	36
Stacionarinės asmens sveikatos priežiūros įstaigos	39
Viso	195

NVSC organizuoja šachtinių šulinių, kurių vandenį maistui naudoja nėščiosios ar kūdikiai iki 6 mėnesių amžiaus, vandens cheminius tyrimus azoto grupės junginių – nitritų ir nitratų – kiekiui nustatyti. 2022 m. organizuoti 582 šulinių vandens ištyrimai, 2023 m. organizuoti 215 šulinių vandens ištyrimai.

Taip pat, NVSC 2022 m. ir 2023 m. sausio 1–11 d. vykdė išlygos geriamojo vandens toksinio (cheminio) rodiklio ribinei vertei taikymo sąlygų išdavimą: 2022 m. išduota 40 išlygų; 2023 m. sausio 1–11 d. išduotos 22 išlygos.

Nuo 2023 m. sausio 12 d. NVSC, vadovaujantis Geriamojo vandens įstatymu, išlygų sąlygos nebeišduoda, bus išduodami leidimai taikyti geriamojo vandens saugos išlygą. Tokių leidimų dar nėra išduota.

Valstybinė energetikos reguliavimo taryba, vadovaudamasi Šilumos ūkio įstatymo nuostatomis, atlieka daugiabučio namo šildymo ir karšto vandens sistemų periodinius patikrinimus:

Daugiabučių namų karšto vandens sistemų patikrinimai vietoje			
	2021	2022	2023
Planiniai/neplaniniai patikrinimai, vnt.	470/4	552/6	116/10
Karšto vandens sistema atitinka nustatytus reikalavimus (atliekama karšto vandens temperatūros kontrolė; užtikrinama nustatyta karšto vandens temperatūra vartojimo vietose; karšto vandens sistemos šiluminė izoliacija atitinka teisės aktų reikalavimus)	342/0	459/0	91/0
Karšto vandens sistema neatitinka nustatytų reikalavimų (neįrengti temperatūros reguliatoriai; neizoliuoti vamzdiniai; k. v. temperatūros kontrolės sistemoje neatlikimas; k. v. temperatūros neatitiktis higienos normai HN 24:2023)	128/4	92/6	25/10
Taikytos baudos	0/0	0/0	0/0
Taikytos kitos poveikio priemonės (priemonės ir (ar) nurodymai šildymo ir karšto vandens sistemų prižiūrėtoji pašalinti nustatytus trūkumus)	128/4	92/6	25/10

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Nutarimo projektu siūlomos priemonės yra tinkamos išspręsti problemą, kadangi teisinis reglamentavimas bus pakoreguotas ir suvienodintas su naujojo GVTNTĮ nuostatomis. Projektuose atliekami patikslinimai užtikrins geriamojo vandens tiekėjams, paviršinių nuotekų tvarkytojams, nuotekų transportavimo paslaugas teikiantiems asmenims, abonentams, vartotojams ir individualių nuotekų turėtojams aiškesnes pareigas, teises, atsiskaitymo tvarką, sutarčių sudarymo, keitimo ir nutraukimo tvarką, sklandžią infrastruktūros objektų išpirkimo ir perėmimo eigą, kokybišką ir prieinamą geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

paslaugą. Nutarimo projektui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

Nutarimo projektu įgyvendinama Vyriausybės programos 162.4 nuostata – „*Užtikrinsime, kad visiems miestų ir miestelių (daugiau kaip 2 000 gyventojų) gyventojams būtų sudarytos galimybės naudotis geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugomis. Skatinsime gyventojus, turinčius individualius vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įrenginius, jungtis prie centralizuotų sistemų, o vandens įmonės – didinti veiklos efektyvumą*“ ir siejasi su Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano 6.4.15 priemone „*Parengti ir priimti Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo pakeitimo įstatymo projektą <...>, kad būtų užtikrintos kokybiškos ir prieinamos viešosios geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugos*“.

Be atliekamų teisinės technikos patikslinimų, **siūlomi šie esminiai teisinio reguliavimo pakeitimai:**

Projekte Nr. 1 (Atsiskaitymo už patiektą geriamąjį vandenį ir suteiktas nuotekų tvarkymo paslaugas tvarkos aprašas):

- siūloma numatyti konkrečias paviršinių nuotekų užterštumo koncentracijas, kurias viršijus abonentams reikėtų papildomai mokėti už šių nuotekų surinkimą. Ši sąlyga būtų taikoma tais atvejais, kai paviršinės nuotekos išleidžiamos į paviršinių nuotekų surinkimo infrastruktūrą, neturinčią valymo įrenginių;
- siekiant užtikrinti GVTNTĮ įtvirtintą „sąnaudų susigrąžinimo“ principą ir užkirsti kelią galimam vartotojų bei abonentų piktnaudžiavimui, numatoma apmokėjimo už geriamojo vandens ir nuotekų kiekio suvartojimą tvarka, kai abonentas ar vartotojas nepateikia geriamojo vandens tiekėjui geriamojo vandens apskaitos prietaisų ir (arba) nuotekų apskaitos prietaisų (jeigu įrengti) rodmenų.

Projekte Nr. 2 (Geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo viešosios sutarties standartinių sąlygų aprašas):

- papildoma naujomis nuostatomis apie individualių nuotekų turėtojų pareigas, sutarčių sudarymą, įsigaliojimą ir nutraukimo tvarką dėl nuotekų transportavimo paslaugų teikimo;
- papildoma nuostatomis dėl geriamojo vandens tiekėjo, paviršinių nuotekų tvarkytojo vienašališko sutarties pakeitimo tais atvejais kaip tai numato GVTNTĮ (*kai nustatoma, kad abonto išleidžiamų nuotekų, paviršinių nuotekų užterštumas viršijo viešojoje sutartyje nustatytą teršiančios medžiagos leidžiamą išleidžiamų nuotekų, paviršinių nuotekų užterštumą arba išleistos nedeklaruotos teršiančios medžiagos tris ar daugiau kartų per šešis mėnesius arba šešis ir daugiau kartų per dvylika mėnesių, arba nustatęs, kad abonentas nesilaiko taršos mažinimo plano arba neįgyvendina jame numatytų taršos mažinimo priemonių*);
- papildoma naujomis nuostatomis, t. y. anksčiau kituose teisės aktuose reglamentuotomis, geriamojo vandens tiekėjo, abonto, vartotojo pareigomis ir teisėmis.

Projekte Nr. 3 (Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros objektų perėmimo arba išpirkimo tvarkos aprašas):

- atsisakyta perteklinių nuostatų: dėl geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūros, paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros tinkamumo ir reikalingumo kriterijų, kurie dabar įtvirtinti GVTNTĮ; kad savivaldybė priima sprendimą dėl infrastruktūros išpirkimo savivaldybės nuosavybės arba teikia viešajam vandens tiekėjui, paviršinių nuotekų tvarkytojui pasiūlymą išpirkti infrastruktūrą, nes GVTNTĮ numato, kad sprendimą dėl išpirkimo priima vandens tiekėjas;
- numatytos naujos nuostatos, kad pripažinti reikalingais ir tinkamais infrastruktūros objektai, išperkami už kainą pagal vertę, nustatytą nepriklausomų turto arba verslo vertintojų Turto ir verslo vertinimo pagrindu įstatymo nustatyta tvarka, išskyrus projekte įtvirtintus konkrečius atvejus (*t. y., kai infrastruktūros objekto savininko prašyme nurodyta išpirkimo suma yra mažesnė nei vertė, nustatyta nepriklausomų turto arba verslo vertintojų, tokiu atveju infrastruktūros objektas išperkamas pagal savininko prašyme nurodytą išpirkimo kainą; kai šalims susitarus infrastruktūros objektas išperkamas už kainą, mažesnę negu nepriklausomo turto arba verslo vertintojų nustatyta infrastruktūros objekto vertė; kai šalims susitarus ketinamo išpirkti infrastruktūros objekto sandorio vertė neviršija viešojo geriamojo vandens tiekėjo, paviršinių nuotekų tvarkytojo nusistatytos minimalios ilgalaikio materialiojo turto vertės*).

Projekte Nr. 4 (Geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo licencijavimo taisyklės):

- nustatoma aiškesnė tvarka, kokius dokumentus su prašymu Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai turi pateikti juridiniai asmenys, siekiantys gauti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo licenciją, arba geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas, siekiantis pakeisti licenciją. Juridiniai asmenys privalės patvirtinti, kad jie turi žmogiškųjų išteklių geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo veiklai vykdyti, ataskaitoms rengti, atskirai veiklos apskaitai tvarkyti, vartotojams ir abonentams informuoti ir konsultuoti, skundams ir ginčams nagrinėti;
- atsižvelgus į tai, kad pagal Geriamojo vandens įstatymą nuo 2023-01-12 leidimus taikyti geriamojo

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

vandens saugos išlygą išduodami tik dėl geriamojo vandens *cheminių (ne indikatorinių) rodiklių ribinių verčių viršijimo*, kad būtų išvengta pavojaus žmonių sveikatai, siūloma nustatyti, kad juridinis asmuo, norėdamas gauti, o geriamojo vandens tiekėjas, norėdamas pakeisti licenciją, turi pateikti ir veiklos planą, kuriame numatytos investicinės priemonės geriamojo vandens saugai ir kokybei užtikrinti, jei geriamasis vanduo neatitinka indikatorinio geriamojo vandens rodiklio;

- nustatoma, kad valstybės institucijos ir įstaigos pažymą apie juridinį asmenį, pageidaujantį įsigyti ar pakeisti licenciją, teikia tik tuo atveju, kai atitinkami duomenys nėra paskelbti viešai arba teikiami pagal duomenų teikimo sutartį.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

GVTNTĮ aiškiai nustatytos funkcijos ir atsakomybės valstybės ir savivaldybių institucijoms, vandens tiekėjams. Projektai nenumato institucijoms naujų funkcijų, manytina, kad jos pasirengusios vykdyti nustatytas funkcijas.

STEBĖSENA

Stebėsenos rodikliai nenustatyti.

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Nutarimo projektas 10 darbo dienų buvo skelbiamas derinti su visuomene (tame tarpe ir tikslinėmis grupėmis – vandentvarkos sektoriaus asocijuotomis struktūromis, 62 viešaisiais geriamojo vandens tiekėjais ir nuotekų tvarkytojais), suinteresuotomis valstybės ir savivaldybių institucijomis bei įstaigomis.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

- **Projektai Nr. 1 ir Nr. 2** suderinti darbo tvarka (atsižvelgta į teiktas pastabas) su Aplinkos apsaugos agentūra, atsakinga vandentvarkos asociacija „Vandens jėga“, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Teisingumo ministerija, Specialiųjų tyrimų tarnyba, Sveikatos apsaugos ministerija, Lietuvos savivaldybių asociacija, Lietuvos vandens tiekėjų asociacija (LVTA), Valstybine duomenų apsaugos inspekcija, Valstybine energetikos reguliavimo taryba, Valstybine vartotojų teisių apsaugos tarnyba, Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba, 62 viešaisiais geriamojo vandens tiekėjais ir nuotekų tvarkytojais. Lietuvos nuotekų vežėjų asociacija ir Lietuvos pramonininkų konfederacija pastabų ir pasiūlymų nepateikė.
- **Projektas Nr. 3** suderintas be pastabų su Vidaus reikalų ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija ir Specialiųjų tyrimų tarnyba. Atsižvelgta į atsakingos vandentvarkos asociacijos „Vandens jėga“, Teisingumo ministerijos, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos, Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos, valstybės įmonės Registrų centro, Vyriausybės atstovų įstaigos, 62 viešųjų geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų, 61 savivaldybės pateiktas pastabas. Pirminei Projekto Nr. 3 versijai pastabų turėjo LVTA ir Šiaulių m. savivaldybės administracija (teikta derinimo pažyma), tačiau 2023-05-30 tarpinstituciniame pasitarime dalyvavę LVTA ir Lietuvos savivaldybių asociacijos atstovai pastabų neišreiškė.
- **Projektas Nr. 4** suderintas darbo tvarka (atsižvelgta į teiktas pastabas) su Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Teisingumo ministerija, LVTA, Valstybine duomenų apsaugos inspekcija, Valstybine energetikos reguliavimo taryba, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba, Valstybine mokesčių inspekcija, 62 viešaisiais geriamojo vandens tiekėjais ir nuotekų tvarkytojais. Atsakinga vandentvarkos asociacija „Vandens jėga“, Specialiųjų tyrimų tarnyba, Lietuvos savivaldybių asociacija pastabų ir pasiūlymų nepateikė.
- Vadovaujantis 2023-05-30 tarpinstitucinio pasitarimo sprendimais, pakartotinai pateiktas nutarimo projektas, kuris patikslintas (suderintas darbo tvarka) pagal Teisingumo ministerijos ir Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas. Projekto teikimas papildytas Sveikatos apsaugos ministerijos, Nacionalinio visuomenės sveikatos centro, Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos ir Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos pateikta informacija apie geriamojo ir karšto vandens kokybės patikras bei jų rezultatus.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Siūlome patikslintą nutarimo projektą pakartotinai aptarti tarpinstituciniame pasitarime (II dalyje) ir, nesant esminių pastabų, teikti svarstyti Vyriausybės posėdyje (A dalyje).

PAŽYMĄ PARENGĖ

Vaidas Talačka

Ekonomikos politikos grupė, patarėjas